

РОЗДІЛ 1. УШКОДЖЕННЯ ТА ЗАГИБЕЛЬ КЛІТИНИ, ЇЇ АДАПТАЦІЯ

Вступ до патології

Реакції клітини на стрес і шкідливі чинники

Причини ушкодження клітини

Послідовні етапи ушкодження та загибелі клітини

Оборотне ушкодження клітини

Загибель клітини

Некроз

Морфологічні особливості некрозу тканин

Апоптоз

Причини апоптозу

Механізми апоптозу

Автофагія

Механізми ушкодження і загибелі клітини

Дисфункція та пошкодження мітохондрій

Оксидантний стрес

Утворення та виведення активних форм кисню

Пошкодження клітин, спричинені активними формами кисню

Пошкодження мембран

Порушення гомеостазу кальцію

Стрес ендоплазматичного ретикулуму

Ушкодження ДНК

Клініко-патологічні приклади ушкодження та некрозу клітин

Гіпоксія та ішемія

Ішемічно-реперфузійне ушкодження

Ушкодження клітин, спричинене токсинами

Адаптація клітини до стресу

Гіпертрофія

Гіперплазія

Атрофія

Метаплазія

Внутрішньоклітинні та позаклітинні відкладення

Внутрішньоклітинні накопичення

Позаклітинні відкладення: патологічна кальцифікація

Старіння клітин

РОЗДІЛ 2. ЗАПАЛЕННЯ І РЕПАРАЦІЯ

Загальна характеристика запалення

Причини запалення

Розпізнавання мікробів та уражених клітин

Гостре запалення

Судинні реакції при гострому запаленні

Мобілізація лейкоцитів у вогнище запалення

Фагоцитоз і знешкодження провокуючого чинника

Фагоцитоз

Внутрішньоклітинне знищення мікробів і детриту

Ушкодження тканин, опосередковане лейкоцитами

Медіатори запалення

Вазоактивні аміни: гістамін і серотонін

Метаболіти арахідонової кислоти

Простагландини

Лейкотрієни

Інші медіатори, похідні арахідонової кислоти

Фармакологічні інгібітори простагландинів та лейкотрієнів

Цитокіни і хемокіни

Фактор некрозу пухлин (ФНП) та інтерлейкін-1 (ІЛ-1)

Хемокінез

Інші цитокіни гострого запалення

Система комплементу

Інші медіатори запалення

Морфологічна картина гострого запалення

Серозне запалення

Фібринозне запалення

Гнійне запалення, абсцес

Виразки

Наслідки гострого запалення

Хронічне запалення

Причини хронічного запалення

Морфологічні ознаки

Клітини і медіатори хронічного запалення

Роль макрофагів

Роль лімфоцитів

Інші клітини при хронічному запаленні

Гранульоматозне запалення

Системні ефекти запалення

Репарація тканин

Регенерація клітин і тканин

Відновлення печінки

Репарація шляхом рубцювання

Етапи формування рубця

Ангіогенез

Активація фібробластів і накопичення сполучної тканини

Ремодельовання сполучної тканини

Фактори, що перешкоджають репарації тканин

Клінічні приклади аномального загоєння ран і рубцювання

Дефекти загоєння: хронічні рани

Надмірне рубцювання

Фіброз у паренхіматозних органах

РОЗДІЛ 3. РОЗЛАДИ ГЕМОДИНАМІКИ, ТРОМБОЕМБОЛІЯ ТА ШОК

Гіперемія і застій

Набряк

Підвищення гідростатичного тиску

Зниження осмотичного тиску плазми

Лімфатична обструкція

Затримка натрію та води

Кровотеча

Гемостаз і тромбоз

Гемостаз

Тромбоцити

Фактори згортання крові

Ендотелій

Тромбоз

Пошкодження ендотелію

Порушення кровотоку

Гіперкоагуляція

Утворення тромбів

Синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання (ДВЗ-синдром)

Емболія

Тромбоемболія легеневої артерії

Системна тромбоемболія

Жирова емболія

Амніотична емболія

Повітряна емболія

Інфаркт

Чинники, що впливають на розвиток інфаркту

Шок

Патогенез септичного шоку

Стадії шоку

РОЗДІЛ 4. ГЕНЕТИЧНІ ТА ДИТЯЧІ ЗАХВОРЮВАННЯ

Геном

ДНК, яка кодує і не кодує білки

Епігенетичні зміни

Мікро-РНК і довга некодуюча РНК

Редагування генів

Генетичні захворювання

Природа генетичних альтерацій, які зумовлюють розвиток хвороби в людини

Мутації в генах, які кодують білки

Зміни в генах, які кодують білки, крім мутацій

Менделевські розлади: захворювання, спричинені мутаціями в окремих генах

Загальні ознаки моногенних захворювань

Порушення автосомно-домінантного успадкування

Порушення автосомно-рецесивного успадкування

Розлади, пов'язані з Х-хромосомою

Захворювання, спричинені мутаціями в генах, що кодують структурні білки

Синдром Марфана

Синдроми Елерса—Данлоса

Захворювання, спричинені мутаціями в генах, що кодують рецепторні білки або канали

Сімейна гіперхолестеринемія

Муковісцидоз

Захворювання, спричинені мутаціями генів, що кодують ферменти

Фенілкетонурія (ФКУ)

Галактоземія

Лізосомні хвороби накопичення

Хвороби накопичення глікогену (глікоgenoзи)

Комплексні мультигенні розлади

Цитогенетичні розлади

Кількісні аномалії

Структурні аномалії

Загальна характеристика хромосомних розладів

Цитогенетичні розлади, спричинені автосомами

Трисомія 21 (синдром Дауна)

Синдром делеції 22q11.2

Цитогенетичні розлади, спричинені статевими хромосомами

Синдром Клайнфельтера

Синдром Тернера

Моногенні розлади, спричинені нетиповим успадкуванням

Повторні триплетні мутації

Синдром ламкої Х-хромосоми (FXS)

Синдром тремору/атаксії, асоційований з Х-хромосомою та первинна недостатність яєчників, асоційована з Х-хромосомою

Захворювання, спричинені мутаціями в мітохондріальних генах

Захворювання, спричинені геномним імпринтингом: синдроми Прадера—Віллі й Ангельмана

Дитячі захворювання

Природжені аномалії

Перинатальні інфекції

Недоношеність і затримка росту плода

Недоношеність

Затримка росту плода

Респіраторний дистрес-синдром новонароджених

Некротичний ентероколіт

Синдром раптової дитячої смерті

Водянка плода

Імунна водянка плода

Неімунна водянка плода

Пухлини та пухлиноподібні утворення у немовлят і дітей інших вікових груп

Доброякісні новоутворення

Злоякісні новоутворення

Нейробластома

Ретинобластома

Пухлина Вільмса

Молекулярна діагностика генетичних розладів

Показання до генетичного аналізу

Молекулярні тести та їх застосування

Тести, що виявляють структурні аномалії хромосом

Рідинна біопсія

Тести, що виявляють мутації в окремих генах

РОЗДІЛ 5. ЗАХВОРЮВАННЯ ІМУННОЇ СИСТЕМИ

Нормальна імунна відповідь

Природжений імунітет

Рецептори природженого імунітету

Реакції природженого імунітету

Набутий імунітет

Клітини імунної системи

Т-лімфоцити

Основні молекули комплексу гістосумісності: пептидна індикаторна система адаптивного імунітету

В-лімфоцити

Природні клітини-кілери

Антигенпрезентувальні клітини

Дендритні клітини

Інші антигенпрезентувальні клітини

Лімфоїдні тканини

Вторинні лімфоїдні органи

Цитокіни: молекули-месенджери імунної системи

Активация лімфоцитів та адаптивні імунні реакції

Захоплення і презентація антигенів

Клітинний імунітет: активация Т-лімфоцитів та видалення внутрішньоклітинних мікроорганізмів

Гуморальний імунітет: активация В-лімфоцитів та видалення позаклітинних мікроорганізмів

Ослаблення імунних реакцій та імунологічної пам'яті

Реакції гіперчутливості: імуноопосередковане ушкодження тканин

Причини реакцій гіперчутливості

Класифікація реакцій гіперчутливості

Гіперчутливість негайного типу (тип I)

Послідовність подій при реакціях гіперчутливості негайного типу

Розвиток алергії

Клінічні та патологічні ознаки алергійних захворювань

Антитіло-опосередковані захворювання (гіперчутливість II типу)

Механізми розвитку антитіло-опосередкованих захворювань

Захворювання, опосередковані імунними комплексами (гіперчутливість III типу)

Системні імунокомплексні захворювання

Місцеві імунокомплексні захворювання (реакція Артюса)

Т-клітинно-опосередковані захворювання (гіперчутливість IV типу)

Запалення, опосередковане CD4+ Т-клітиною

Клінічні приклади CD4+ Т-клітинних запальних реакцій

Цитотоксичність, опосередкована CD8+ Т-клітиною

Автоімунні захворювання

Імунна толерантність

Механізми автоімунітету: загальні принципи

Генетичні фактори для автоімунітету

Роль інфекцій, тканинних ушкоджень та інших факторів навколишнього середовища

Системний червоний вовчак

Спектр автоантитіл при СЧВ

Хронічний дискоїдний червоний вовчак та підгострий шкірний червоний вовчак

Медикаментозний червоний вовчак

Ревматоїдний артрит та пов'язані з ним розлади

Синдром Шегрена

Системний склероз (склеродермія)

Запальні міопатії

Змішане захворювання сполучної тканини

Вузликовий поліартеріїт та інші васкуліти

IgG4-асоційоване захворювання

Імунологія трансплантації

Розпізнавання та відторгнення алотрансплантатів

Розпізнавання алоантигенів трансплантата

Механізми відторгнення трансплантата

Методи підвищення приживаності трансплантатів

Трансплантація гемопоетичних стовбурових клітин

Хвороба "трансплантат проти хазяїна"

Синдром імунодефіциту

Первинні (природжені) імунодефіцити

Тяжкі комбіновані імунодефіцити

Х-зчеплена агаммаглобулінемія

Синдром Ді Джорджа (гіпоплазія вилочкової залози)

Синдром гіпер-IgM

Загальний варіабельний імунодефіцит

Ізольований дефіцит IgA

Інші дефекти активації лімфоцитів

Імунодефіцити, пов'язані з системними захворюваннями

Порушення природженого імунітету

Дефекти функції лейкоцитів

Дефіцити, що впливають на систему комплементу

Вторинні (набуті) імунодефіцити

Синдром набутого імунодефіциту

Епідеміологія

Властивості ВІЛ

Структура ВІЛ-інфекції

Патогенез ВІЛ-інфекції та СНІДу

Життєвий цикл ВІЛ

Механізм виснаження Т-клітин при ВІЛ-інфекції

ВІЛ-інфекція, що вражає інші клітини, крім Т-лімфоцитів

Патогенез ураження центральної нервової системи

Виникнення та перебіг ВІЛ-інфекції

Клінічні особливості СНІДу

Опортуністичні інфекції

Пухлини

Захворювання центральної нервової системи

Вплив антиретровірусної терапії на перебіг ВІЛ-інфекції

Амілоїдоз

Патогенез формування відкладень амілоїду

Класифікація амілоїдозу і механізмів формування амілоїду

ГЛАВА 6. ПУХЛИНИ

Номенклатура

Доброякісні пухлини

Злоякісні пухлини

Характеристика доброякісних і злоякісних новоутворень

Диференціація та анаплазія

Локальна інвазія

Метастазування

Епідеміологія

Поширеність злоякісних пухлин

Екологічні чинники

Вік і злоякісні пухлини

Набуті фактори ризику

Взаємозв'язок екологічних і генетичних чинників

Онкогени

Генетичні зміни при онкологічних захворюваннях

Драйверні та пасивні мутації

Точкові мутації

Перегрупування генів

Видалення

Ампліфікації генів

Анеуплоїдія

Мікро-РНК і пухлини

Епігенетичні модифікації та пухлини

Канцерогенез: багатостадійний процес

Ознаки злоякісних пухлин

Автономне забезпечення факторів росту сигнальними трансдукторами

Фактори росту

Рецептори факторів росту

Наступні сигнальні білки, що передають сигнали

Контроль клітинного циклу

Нечутливість до сигналів інгібіторів росту: гени-супресори росту пухлин

РБ: регулятор клітинного циклу

TP53: вартовий геному

Інші інгібітори росту

Порушення клітинного метаболізму

Автофагія

Онкометаболізм

Ухилення від апоптозу

Необмежений реплікативний потенціал (іммортальність)

Підтримувальний ангіогенез

Інвазія і метастазування

Інвазія позаклітинного матриксу

Судинна дисемінація та хомінг пухлинних клітин

Метастазування

Ухилення від контролю з боку імунної системи

Пухлинні антигени

Ефективна імунна відповідь на пухлинні антигени

Уникнення імунітету раковими клітинами

Геномна нестабільність як фактор злоякісності

Запалення, що сприяє розвитку пухлини, як фактор злоякісності

Етіологія раку: канцерогенні речовини

Хімічні канцерогени

Засоби прямої дії

Засоби непрямой дії
Механізми дії хімічних канцерогенів
Радіаційні канцерогени
Вірусний та мікробний онкогенез
Онкогенні РНК-віруси
Онкогенні ДНК-віруси
Клінічні аспекти неоплазій
Вплив пухлини на організм
Пухлинна кахексія
Паранеопластичні синдроми
Оцінювання ступеня анаплазії і визначення клінічної стадії раку
Лабораторна діагностика пухлин
Морфологічні методи
Онкомаркери
Молекулярна діагностика
Молекулярне профілювання пухлин

РОЗДІЛ 7. ХВОРОБИ, ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ВПЛИВОМ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ПОРУШЕННЯМ ХАРЧУВАННЯ

Диспропорції у стані здоров'я

Вплив клімату на здоров'я

Токсична дія хімічних і фізичних чинників

Забруднення довкілля

Забруднення повітря

Забруднення повітря назовні

Забруднення повітря у приміщенні

Метали як забруднювачі навколишнього середовища

Свинець

Ртуть

Миш'як

Кадмій

Промислові та сільськогосподарські викиди

Вплив тютюну

Вплив алкоголю

Ушкодження, спричинені терапевтичними препаратами та речовинами, що відпускаються без рецепта

Ушкодження внаслідок дії медикаментів: несприятливі побічні реакції на лікарські препарати

Гормональна терапія при менопаузі

Комбінована гормональна контрацепція

Ацетамінофен

Аспірин (ацетилсаліцилова кислота)

Ураження нетерапевтичними речовинами (зловживання наркотиками)

Психостимулятори

Опіоїди

Канабіс

Галюциногени

Ушкодження, спричинені фізичними чинниками

Механічна травма

Теплове ушкодження

Термічні опіки

Гіпертермія

Переохолодження

Електричне ушкодження

Ураження, спричинені іонізуючим випромінюванням

Основні детермінанти біологічної дії іонізуючого випромінювання

Пошкодження ДНК і канцерогенез

Фіброз
Вплив на системи органів
Загальне опромінення тіла
Хвороби, пов'язані із порушенням харчування
Недоїдання
Тяжке гостре недоїдання
Маразм
Квашіоркор
Вторинне недоїдання
Нервова анорексія і булімія
Дефіцит вітамінів та їхня токсичність
Вітамін А
Вітамін D
Вітамін С (аскорбінова кислота)
Ожиріння
Лептин
Адипонектин
Інші медіатори
Кишкові гормони
Роль кишкового мікробіому
Клінічні наслідки ожиріння
Дієта і системні захворювання
Дієта і злоякісні пухлини

РОЗДІЛ 8. КРОВОНОСНІ СУДИНИ

Структура і функції кровоносних судин

Будова кровоносних судин

Природжені аномалії

Регуляція артеріального тиску

Гіпертонічна хвороба судин

Епідеміологія артеріальної гіпертензії

Патогенез первинної артеріальної гіпертензії

Артеріосклероз

Атеросклероз

Епідеміологія атеросклерозу

Конституційні фактори ризику

Основні фактори ризику, що піддаються модифікації

Додаткові фактори ризику

Патогенез

Наслідки атеросклерозу

Атеросклеротичний стеноз

Гостра зміна бляшки

Аневризма і розшарування

Аневризма черевної аорти

Аневризма грудної аорти

Розшарування аорти

Васкуліт

Неінфекційний васкуліт

Імунний комплекс-асоційований васкуліт

Антинейтрофільні цитоплазматичні антитіла

Антиендотеліальні клітинні антитіла та автореактивні Т-клітини

Васкуліт великих судин

Гігантоклітинний (скроневий) артеріїт

Артеріїт Такаясу

Васкуліт середніх судин

Вузликовий поліартеріїт

Хвороба Кавасаки
Васкуліт дрібних судин
Мікроскопічний поліангіїт
Гранулематоз з поліангіїтом
Еозинофільний гранулематоз з поліангіїтом (синдром Чарга-Стросса)
Облітеруючий тромбоангіїт (хвороба Бюргера)
Інфекційний васкуліт

Порушення, спричинені гіперреактивністю кровоносних судин

Синдром Рейно

Вени і лімфатичні судини

Варикозне розширення вен кінцівок
Варикозні ураження інших локалізацій
Тромбофлебіт і флеботромбоз
Синдроми верхньої і нижньої порожнистих вен
Лімфангіт і лімфедема

Пухлини

Доброякісні пухлини та пухлиноподібні стани
Судинні ектазії
Гемангіоми
Лімфангіоми
Гломусні пухлини (гломангіоми)
Бацилярний ангіоматоз
Пухлини проміжного ступеня злоякісності
Саркома Капоші
Злоякісні пухлини
Ангіосаркоми

РОЗДІЛ 9. СЕРЦЕ

Огляд хвороб серця

Серцева недостатність

Лівошлуночкова недостатність
Правошлуночкова недостатність

Природжені хвороби серця

Шунтування зліва направо (вади серця, зумовлені артеріовенозним шунтуванням)
Вада міжпередсердної перегородки та відкритого овального отвору
Вада міжшлуночкової перегородки
Відкрита артеріальна протока
Шунтування справа наліво (вади серця, зумовлені веноартеріальним шунтуванням)
Тетралогія Фалло
Зміщення великих артерій
Вади серця, спричинені обструкцією
Коарктація аорти

Ішемічна хвороба серця (ІХС)

Епідеміологія ІХС
Патогенез ішемічної хвороби серця
Хронічна оклюзія судин
Гостра зміна бляшки
Стенокардія
Інфаркт міокарда
Оклюзія коронарних артерій
Реакція міокарда на ішемію
Особливості перебігу інфаркту
Модифікація інфаркту за допомогою реперфузії
Наслідки та ускладнення інфаркту міокарда
Хронічна ішемічна хвороба серця

Аритмії

Раптова серцева смерть

Гіпертонічна хвороба серця

Системна (лівобічна) гіпертонічна хвороба

Легенева гіпертензивна хвороба серця: легеневе серце

Захворювання клапанів серця

Дегенеративна хвороба клапанів

Кальцифікуючий аортальний стеноз

Проллапс мітрального клапана (міксоматозний мітральний клапан)

Ревматична хвороба клапанів

Інфекційний ендокардит

Неінфекційні вегетації

Небактеріальний тромботичний ендокардит

Ендокардит при системному червоному вовчаку: ендокардит Лібмана-Сакса

Кардіоміопатії

Дилатаційна кардіоміопатія

Аритмогенна правошлуночкова кардіоміопатія

Гіпертрофічна кардіоміопатія

Рестриктивна кардіоміопатія

Міокардит

Інші причини ураження міокарда

Кардіотоксичні препарати

Катехоламіни

Захворювання перикарда

Перикардіальний випіт і гемоперикард

Перикардит

Пухлини серця

Первинні пухлини

Вплив на серце пухлин іншої локалізації

Карциноїдна хвороба серця

Трансплантація серця

РОЗДІЛ 10. КРОВОТВОРНА І ЛІМФАТИЧНА СИСТЕМИ

Патологія еритроцитів

Анемія внаслідок крововтрати: кровотеча

Гемолітична анемія

Спадковий сфероцитоз

Серпоподібно-клітинна анемія

Таласемія

β-Таласемія

α-Таласемія

Дефіцит глюкозо-6-фосфатдегідрогенази

Пароксизмальна нічна гемоглобінурія

Гемолітична імунна анемія

Гемолітична імунна анемія з тепловими антитілами

Гемолітична імунна анемія з холодowymi антитілами

Механічний гемоліз

Малярія

Анемія, зумовлена пригніченням еритропоезу

Залізодефіцитна анемія

Анемія, спричинена хронічним запаленням

Мегалобластна анемія

Анемія, спричинена дефіцитом фолієвої кислоти

Анемія, спричинена дефіцитом вітаміну B12 (кобаламіну)

Апластична анемія

Мієлофтизна анемія

Поліцитемія

Патологія лейкоцитів

Патологія лейкоцитів, крім неопластичної

Лейкопенія

Нейтропенія/Агранулоцитоз

Реактивний лейкоцитоз

Інфекційний мононуклеоз

Реактивний лімфаденіт

Гострий неспецифічний лімфаденіт

Хронічний неспецифічний лімфаденіт

Хвороба котячих подряпин

Гемофагоцитарний лімфогістіоцитоз (ГЛГ)

Неопластичні порушення проліферації лейкоцитів

Гострі лейкози

Мієлодиспластичні синдроми

Мієлопроліферативні новоутворення

Хронічна мієлоїдна лейкемія

Поліцитемія справжня

Первинний мієлофіброз

Не-Годжкіна лімфоми та хронічні лімфоїдні лейкози

Хронічна лімфоцитарна лейкемія/мала лімфоцитарна лімфома

Фолікулярна лімфома

Мантійноклітинова лімфома

Екстранодальна лімфома маргінальної зони

Дифузна велика В-клітинна лімфома

Лімфома Беркитта

Інші лімфоїдні новоутворення

Лімфома Годжкіна

Плазмоклітинні пухлини та споріднені утворення

Множинна мієлома

Лімфоплазмоцитарна лімфома

Гістіоцитарні новоутворення

Гістіоцитоз клітин Лангерганса

Геморагічні розлади

Синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання (ДВЗ-синдром)

Тромбоцитопенія

Імунна тромбоцитопенічна пурпура

Гепарин-індукована тромбоцитопенія

Тромботичні мікроангіопатії: тромботична тромбоцитопенічна пурпура і гемолітико-уремічний синдром

Порушення згортання крові

Дефіцит факторного комплексу VIII-фактор фон Віллебранда

Хвороба фон Віллебранда

Гемофілія А: дефіцит фактора VIII

Гемофілія В: дефіцит фактора IX

Ускладнення внаслідок переливання крові

Алергійні реакції

Гемолітичні реакції

Трансфузійне перевантаження, пов'язане з переливанням крові

Гостре ушкодження легень, спричинене переливанням крові

Інфекційні ускладнення

Патологія селезінки і тимуса

Спленомегалія

Розлади функцій тимуса

Гіперплазія тимуса

Тимома

РОЗДІЛ 11. ЛЕГЕНІ

Ателектаз (колапс)

Гостре ушкодження легень та гострий респіраторний дистрес-синдром

Обструктивні та рестриктивні захворювання легень

Обструктивні захворювання легень (дихальних шляхів)

Хронічні обструктивні захворювання легень (ХОЗЛ)

Емфізема

Хронічний бронхіт

Інші емфізематозні стани, окрім ХОЗЛ

Астма

Атопічна астма

Неатопічна астма

Медикаментозна астма

Професійна астма

Бронхоектазія

Хронічні інтерстиціальні (рестриктивні, інфільтративні) захворювання легень

Фіброзувальні захворювання

Ідіопатичний фіброз легень (звичайна інтерстиціальна пневмонія)

Інші фіброзувальні захворювання

Пневмоконіози

Пневмоконіоз у шахтарів

Силікоз

Захворювання, пов'язані із впливом азбесту

Медикаментозні та променеві захворювання легень

Гранулематозні захворювання

Саркоїдоз

Гіперчутливий пневмоніт

Легенева еозинофілія

Інтерстиційні захворювання, пов'язані з курінням

Захворювання легеневих судин

Емболія легеневої артерії, кровотечі та інфаркт

Легенева гіпертензія

Синдроми дифузних легеневих кровотеч

Синдром Гудпасчера

Гранулематоз і поліангіїт

Легеневі інфекції

Позалікарняні бактеріальні пневмонії

Позалікарняні вірусні пневмонії

Віруси грипу

Коронавіруси

Внутрішньолікарняні пневмонії

Аспіраційна пневмонія

Абсцес легені

Туберкульоз

Первинний туберкульоз

Вторинний туберкульоз (реактивований туберкульоз)

Нетуберкульозні мікобактеріальні захворювання

Грибкові пневмонії

Пневмонія в осіб з ослабленим імунітетом

Цитомегаловірус

Пневмоцистит

Кандидоз

Криптококоз

Умовно-патогенні інфекції

Ураження легень при ВІЛ-інфекції

Пухлини легень

Карцинома
Карциноїдні пухлини
Ураження плеври
Плевральний випіт і плеврит
Пневмоторакс, гемоторакс і хілоторакс
Злоякісна мезотеліома
Ураження верхніх дихальних шляхів
Гострі інфекції
Назофарингеальна карцинома
Пухлини гортані
Незлоякісні утворення
Карцинома гортані

РОЗДІЛ 12. НИРКИ

Клінічні прояви патології нирок

Захворювання ниркових клубочків

Механізми ушкодження клубочків і розвитку захворювань
Захворювання, що супроводжуються з нефротичним синдромом
Хвороба мінімальних змін
Фокально-сегментарний гломерулосклероз
Мембранозна нефропатія
Мембранопроліферативний гломерулонефрит
Гломерулопатія С3
Захворювання, що супроводжуються з нефритичним синдромом
Гострий постінфекційний гломерулонефрит
Швидкопрогресуючий (півмісяцевий) гломерулонефрит
Вовчаковий нефрит
Інші захворювання клубочків
IgA-нефропатія
Спадковий нефрит

Хвороби, що уражують ниркові канальці та інтерстицій

Гострий пієлонефрит
Хронічний пієлонефрит
Тубулоінтерстиційний нефрит
Медикаментозний тубулоінтерстиційний нефрит
Гостре ураження ниркових канальців

Хвороби, що уражують кровоносні судини

Гіпертонічна хвороба нирок
Тромботичні мікроангіопатії

Хронічна хвороба нирок

Кістозні захворювання

Прості кісти
Полікістозна хвороба нирок у дорослих (автосомно-домінантна)
Полікістозна хвороба нирок у дітей (автосомно-рецесивна)
Медулярні хвороби з утворенням кіст

Полікістозна дисплазія нирок

Обструкція сечових шляхів

Камені в нирках (уролітіаз)
Гідронефроз

Новоутворення

Нирково-клітинна карцинома
Світлоклітинний рак нирки
Папілярна нирково-клітинна карцинома
Хромобластна світлоклітинна карцинома нирок
Інші пухлини нирки
Онкоцитома

Ангіоміоліпома
Пухлина Вільмса

РОЗДІЛ 13. РОТОВА ПОРОЖНИНА ТА ОРГАНИ СИСТЕМИ ТРАВЛЕННЯ

Ротова порожнина

Захворювання зубів та опірних структур

Карієс
Гінгівіт
Пародонтит

Запальні захворювання ротової порожнини

Афтозні виразки (афти, афтозний стоматит)
Інфекції, спричинені вірусом простого герпесу
Кандидоз ротової порожнини (молочниця)

Проліферативні і неопластичні ураження ротової порожнини

Проліферативні ураження строми
Лейкоплакія та еритроплакія
Плоскоклітинний рак

Хвороби слинних залоз

Ксеростомія
Сіаладеніт
Новоутворення
Плеоморфна аденома
Мукоепідермоїдна карцинома

Одонтогенні кісти і пухлини

Стравохід

Обструктивні та судинні захворювання

Механічна обструкція
Функціональна обструкція
Ектопія
Варикозне розширення вен стравоходу

Езофагіт

Розриви стравоходу
Хімічний езофагіт та ятрогенна травма стравоходу
Інфекційний езофагіт
Рефлюкс-езофагіт
Еозинофільний езофагіт
Стравохід Барретта

Пухлини стравоходу

Аденокарцинома
Плоскоклітинний рак

Шлунок

Гастропатія і гострий гастрит

Ураження слизової оболонки, пов'язані зі стресом

Хронічний гастрит

Гастрит, спричинений *Helicobacter pylori*
Автоімунний гастрит

Ускладнення хронічного гастриту

Пептична виразка
Атрофія слизової оболонки і кишкова метаплазія
Дисплазія

Поліпи і пухлини шлунка

Поліпи шлунка
Запальні та гіперпластичні поліпи
Поліпи фундальної залози
Аденома шлунка
Аденокарцинома шлунка

Лімфома шлунка
Нейроендокринна (карциноїдна) пухлина
Стромальні шлунково-кишкові пухлини

Тонкий і товстий кишечник

Непрохідність кишок

Інвагінація
Хвороба Гіршпрунга
Черевна грижа

Судинна патологія кишечника

Ішемічна хвороба кишечника
Ангіодисплазія
Геморой

Діарейні хвороби

Мальабсорбційна діарея
Муковісцидоз
Целіакія
Екологічно обумовлена кишкова дисфункція
Дефіцит лактази (дисахаридози)
Абеталіпопротеїнемія
Мікроскопічний коліт
Хвороба "трансплантат проти хазяїна"
Інфекційний ентероколіт
Холера
Кампілобактеріальний ентероколіт
Шигельоз
Кишкова паличка
Сальмонельоз
Черевний тиф
Псевдомембранозний коліт
Мікобактеріальна інфекція
Норовірус
Ротавірус
Паразитарні хвороби

Запальні захворювання кишок

Дивертикуліт сигмоподібної ободової кишки
Запальне захворювання кишок
Хвороба Крона
Виразковий коліт
Коліт-асоційована неоплазія

Поліпи і неопластична хвороба ободової кишки

Запальні поліпи
Гамартомні поліпи
Ювенільні поліпи
Синдром Пейтца-Єгерса
Гіперпластичні поліпи
Аденоми
Сімейні синдроми неоплазії товстої кишки
Сімейний аденоматозний поліпоз
Спадковий неопліпозний рак товстої кишки
Аденокарцинома

Червоподібний відросток

Гострий апендицит

Пухлини червоподібного відростка

РОЗДІЛ 14. ПЕЧІНКА І ЖОВЧНИЙ МІХУР

Печінка

Загальні прояви захворювань печінки

Механізми ушкодження та відновлення

Печінкова недостатність

Гостра печінкова недостатність

Хронічна печінкова недостатність та цироз печінки

Гостра хронічна печінкова недостатність

Інфекційні захворювання печінки

Вірусний гепатит

Вірус гепатиту А

Вірус гепатиту В

Вірус гепатиту С

Вірус гепатиту D

Вірус гепатиту E

Клініко-патологічні синдроми вірусного гепатиту

Бактеріальні, паразитарні інфекції та гельмінтози

Автоімунний гепатит

Ушкодження печінки, спричинене лікарськими засобами і токсинами

Алкогольна та неалкогольна жирова хвороба печінки

Алкогольна хвороба печінки

Неалкогольна жирова хвороба печінки

Спадкові метаболічні захворювання печінки

Гемохроматоз

Хвороба Вільсона

Дефіцит α 1-антитрипсину

Холестатичні розлади

Білірубін й утворення жовчі

Патофізіологія жовтяниці

Порушення обміну білірубину в гепатоцитах

Жовтяниця новонароджених

Спадкові гіпербілірубінемії

Холестаз

Непрохідність жовчних проток і висхідний холангіт

Холестаз новонароджених

Гепатит новонароджених

Білярна атрезія

Автоімунні холангіопатії

Первинний біліарний холангіт

Первинний склерозуючий холангіт

Порушення кровообігу

Порушення кровопостачання печінки

Ураження печінкової артерії

Обструкція та тромбоз ворітної вени

Порушення кровотоку через печінку

Порушення венозного відтоку з печінки

Тромбоз печінкової вени

Пасивний застій крові та центрилобулярний некроз

Вузуваті утворення і пухлини

Вогнищева вузлова гіперплазія

Доброякісні новоутворення

Кавернозна гемангіома

Гепатоцелюлярна аденома

Злоякісні новоутворення

Гепатоцелюлярна карцинома (ГЦК)

Холангіокарцинома

Жовчний міхур

Жовчнокам'яна хвороба (холелітіаз)

Холецистит

Гострий калькульозний холецистит

Гострий безкам'яний холецистит

Хронічний холецистит

Карцинома жовчного міхура

РОЗДІЛ 15. ПІДШЛУНКОВА ЗАЛОЗА

Природжені аномалії

Панкреатит

Гострий панкреатит

Псевдокісти підшлункової залози

Хронічний панкреатит

Пухлини підшлункової залози

Кістозні новоутворення

Серозні цистаденоми

Муцинозно-кістозні новоутворення

Внутрішньопротокові папілярні муцинозні новоутворення

Карцинома підшлункової залози

РОЗДІЛ 16. ЧОЛОВІЧА СТАТЕВА СИСТЕМА ТА НИЖНІ СЕЧОВІ ШЛЯХИ

Статевий член

Вади розвитку

Запальні захворювання

Новоутворення

Калитка, яєчко і над'яєчко

Крипторхізм і атрофія яєчка

Запальні захворювання

Ураження судин

Пухлини яєчка

Передміхурова залоза

Простатит

Доброякісна гіперплазія передміхурової залози

Карцинома передміхурової залози

Нижні сечовивідні шляхи

Ураження сечоводу

Ураження сечового міхура

Непухлинні стани

Новоутворення

Інфекції, що передаються статевим шляхом

Сифіліс

Гонорея

Негонококовий уретрит і цервіцит

Венерична лімфогранульома

М'який шанкер (шанкроїд)

Трихомоніаз

Генітальний герпес

Інфекція, спричинена папіломавірусом людини

РОЗДІЛ 17. ЖІНОЧА СТАТЕВА СИСТЕМА І ГРУДНА ЗАЛОЗА

Вульва

Вульвіт

Непухлинне ураження епітелію

Червоний плоский лишай

Плоскоклітинна гіперплазія

Пухлини

Конділоми

Карцинома вульви

Екстрамамарна хвороба Педжета

Піхва

Вагініт

Злоякісні новоутворення

Плоскоклітинний рак

Ембріональна рабдоміосаркома

Шийка матки

Цервіцит

Ендоцервікальний поліп

Пухлини шийки матки

Плоскоклітинне інтраепітеліальне ураження та цервікальна інтраепітеліальна неоплазія

Інвазивна карцинома шийки матки

Матка

Ендометрит

Аденоміоз

Ендометриоз

Аномальні маткові кровотечі

Проліферативні ураження ендометрія і міометрія

Гіперплазія ендометрія

Карцинома ендометрія

Поліпи ендометрія

Лейоміома матки

Лейоміосаркома

Маткові труби

Яєчники

Фолікулярні та лютеїнові кісти

Синдром полікістозних яєчників

Пухлини яєчників

Поверхневі епітеліальні пухлини

Серозні пухлини

Муцинозні пухлини

Ендометриоїдні пухлини

Світлоклітинний рак

Інші пухлини яєчників

Тератоми

Хвороби, що розвиваються під час вагітності

Запалення плаценти і трансплацентарні інфекції

Позаматкова вагітність

Прееклампсія/еклампсія

Гестаційна трофобластична хвороба (ГТХ)

ГТХ - молярна вагітність: повна і часткова (гідатидіформна родимка)

Інвазивна гідатидіформна родимка

Гестаційна хоріокарцинома

Трофобластна пухлина плаценти

Грудна залоза

Клінічні прояви захворювань грудної залози

Запальні процеси

Пухлини строми

Доброякісні епітеліальні ураження

Карцинома

Епідеміологія і фактори ризику

Карцинома *in situ*

Інвазивна (інфільтруюча) карцинома

РОЗДІЛ 18. ЕНДОКРИННА СИСТЕМА

Гіпофіз

Клінічні прояви захворювань гіпофіза

Пухлини аденогіпофіза

Загальна характеристика аденом гіпофіза

Функціонуючі аденоми та гіперпітуїтаризм

Лактотрофні аденоми

Соматотропні аденоми

Кортикотрофні аденоми

Інші новоутворення передньої частки гіпофіза

Гіпопітуїтаризм

Розлади задньої частки гіпофіза

Щитоподібна залоза

Гіпертиреоз

Гіпотиреоз

Автоімунні захворювання щитоподібної залози

Хронічний лімфоцитарний тиреоїдит Гашимото

Підгострий гранульоматозний тиреоїдит (де Кервена)

Інші форми тиреоїдиту

Хвороба Грейвса

Дифузний і багатовузловий зоб

Пухлини щитоподібної залози

Аденоми щитоподібної залози

Карциноми щитоподібної залози

Папілярний рак щитоподібної залози

Фолікулярна карцинома щитоподібної залози

Анапластична карцинома щитоподібної залози

Медулярна карцинома щитоподібної залози

Прищитоподібні залози

Гіперпаратиреоз

Первинний гіперпаратиреоз

Вторинний гіперпаратиреоз

Гіпопаратиреоз

Ендокринна частина підшлункової залози

Цукровий діабет

Діагноз

Класифікація

Патогенез цукрового діабету

Нормальна фізіологія інсуліну і гомеостаз глюкози

Резистентність до інсуліну

Дисфункція β -клітин

Ожиріння

Запалення

Моногенні форми діабету

Інші підтипи діабету

Клінічні особливості цукрового діабету

Класична тріада діабету

Гострі метаболічні ускладнення діабету

Хронічні ускладнення діабету

Клінічні особливості хронічного діабету

Нейроендокринні пухлини підшлункової залози

Інсулінома

Гастронома

Надниркові залози

Гіперфункція кори надниркових залоз: гіперадреналізм

Гіперкортизолізм: синдром Кушінга

Гіперальдостеронізм

Адреногенітальні синдроми

Адренокортикальна недостатність

Гостра недостатність кори надниркових залоз

Хронічна недостатність кори надниркових залоз: хвороба Аддісона

Вторинна недостатність кори надниркових залоз

Пухлини кори надниркових залоз

Пухлини мозкової речовини надниркових залоз

Феохромоцитома

Нейробластома та інші нейрональні пухлини

Синдроми множинної ендокринної неоплазії

Множинна ендокринна неоплазія 1-го типу

Множинна ендокринна неоплазія 2-го типу

Множинна ендокринна неоплазія, тип 2А

Множинна ендокринна неоплазія, тип 2В

РОЗДІЛ 19. ПАТОЛОГІЯ КІСТОК, СУГЛОБІВ ТА М'ЯКИХ ТКАНИН

Кістки

Будова та функції кістки

Кістковий матрикс

Кісткові клітини

Розвиток кісток

Гомеостаз та ремоделювання кісток

Порушення розвитку кісток та хрящів

Ахондроплазія

Танатофорна дисплазія

Недосконалий остеогенез

Остеопетроз

Метаболічні порушення в кістковій тканині

Остеопенія та остеопороз

Рахіт і остеомалія

Гіперпаратиреоз

Хвороба Педжета кісток (деформівний остеїт)

Переломи

Лікування переломів

Остеонекроз (аваскулярний некроз)

Остеомієліт

Піогенний остеомієліт

Мікобактеріальний остеомієліт

Пухлини і пухлиноподібні утворення кісток

Остеоїд-формуєчі пухлини

Остеоїдна остеома та остеобластома

Остеосаркома

Хондроїд-формуєчі пухлини

Остеохондрома

Хондрома

Хондросаркома

Пухлини невідомого походження

Саркома Юінга

Гігантоклітинна пухлина

Аневризмальна кісткова кіста

Ураження, що імітують первинні новоутворення кісток

Фіброзний кортикальний дефект та неосифікуюча фіброма

Фібозна дисплазія

Метастатичні пухлини

Суглоби

Артрит

Остеоартрит
Ревматоїдний артрит
Ювенільний ідіопатичний артрит
Серонегативні спондилоартропатії
Інфекційний артрит
Гнійний артрит
Артрит при хворобі Лайма
Мікрокристалічний артрит
Подагра
Хвороба відкладення кристалів пірофосфату кальцію (псевдоподагра)

Пухлини і пухлиноподібні утворення суглобів

Кісти ганглій (гігроми) і синовіальні кісти
Теносиновіальна гігантоклітинна пухлина

Пухлини м'яких тканин

Пухлини жирової тканини

Ліпома
Ліпосаркома

Фіброзні пухлини

Пухлини скелетних м'язів

Рабдоміосаркома

Пухлини непосмугованих м'язів (гладкої мускулатури)

Лейоміома
Лейоміосаркома

Пухлини невідомого походження

Синовіальна саркома
Недиференційована плеоморфна саркома

РОЗДІЛ 20. ПЕРИФЕРИЧНІ НЕРВИ І М'ЯЗИ

Ураження периферичних нервів

Типи ураження периферичних нервів
Розлади, спричинені ураженням периферичних нервів
Діабетична периферична нейропатія
Синдром Гійєна-Барре
Хронічна запальна демієлінізуюча полінейропатія (ХЗДП)
Токсичні, васкулітні та спадкові форми периферичної нейропатії
Ідіопатична нейропатія

Порушення функцій нервово-м'язового з'єднання

Тяжка міастенія
Синдром Ламберта-Ітона
Інші порушення функцій нервово-м'язових з'єднань

Порушення функцій скелетних м'язів

Типи ураження скелетних м'язів та атрофія м'язових волокон
Спадкові порушення функцій скелетних м'язів
Дистрофінопатії: м'язова дистрофія Дюшена та м'язова дистрофія Беккера
Інші Х-зчеплені та автосомні м'язові дистрофії
Каналопатії, метаболічні міопатії та мітохондріальні міопатії
Набуті ураження скелетних м'язів
Запальні міопатії
Токсичні міопатії

Пухлини скелетних м'язів

Пухлини периферичних нервів

Шванноми і нейрофіброматоз 2-го типу
Нейрофіброми та нейрофіброматоз 1-го типу
Злоякісні пухлини оболонки периферичних нервів
Травматична неврома

РОЗДІЛ 21. ЦЕНТРАЛЬНА НЕРВОВА СИСТЕМА, ОКО

Центральна нервова система

Набряк, вклинення і гідроцефалія

Набряк головного мозку

Гідроцефалія

Вклинення

Вроджені вади розвитку

Дефекти нервової трубки

Вади розвитку переднього мозку

Аномалії задньої черепної ямки

Генетичні порушення метаболізму

Цереброваскулярні захворювання

Гіпоксія, ішемія та інфаркт

Глобальна церебральна ішемія

Вогнищева ішемія головного мозку

Внутрішньочерепний крововилив

Первинний паренхіматозний крововилив у мозок

Церебральна амілоїдна ангіопатія

Субарахноїдальний крововилив та мішкоподібні аневризми

Вади розвитку судин

Інші судинні захворювання

Гіпертонічна хвороба судин головного мозку

Васкуліт

Судинна деменція

Травматичне ураження центральної нервової системи

Травматичне паренхіматозне ураження

Хронічна травматична енцефалопатія

Травматичне ураження судин

Епідуральна гематома

Субдуральна гематома

Перинатальне ушкодження головного мозку

Інфекції нервової системи

Менінгіт

Гострий піогенний менінгіт (бактеріальний менінгіт)

Асептичний менінгіт (вірусний менінгіт)

Хронічні менінгіти

Паренхіматозні інфекції

Абсцеси головного мозку

Вірусний енцефаліт

Грибковий енцефаліт

Інші менінгоенцефаліти

Інфекції епідурального і субдурального просторів

Порушення харчування

Дефіцит тіаміну

Дефіцит вітаміну B12

Демієлінізуючі захворювання (ушкодження мієлінової оболонки нейронів)

Розсіяний склероз

Інші набуті демієлінізуючі захворювання

Лейкодистрофії

Нейродегенеративні захворювання

Пріонові хвороби

Хвороба Крейтцфельдта-Якоба

Варіант хвороби Крейтцфельдта-Якоба

Хвороба Альцгеймера

Лобово-скронева часткова дегенерація

Хвороба Паркінсона

Атипові паркінсонічні синдроми
Хвороба Гантінгтона
Спинно-мозочкові дегенерації
Аміотрофічний бічний склероз
Інші захворювання моторних нейронів

Пухлини

Гліоми
Астроцитوما, IDH-мутант
Гліобластома, IDH-дикий тип
Олігодендрогліома, IDH-мутантна та 1p/19q-коделетована
Пілоцитарна астроцитوما
Епендимома
Нейрональні пухлини
Ембріональні (примітивні) пухлини
Медулобластома
Інші паренхіматозні пухлини
Первинна лімфома центральної нервової системи
Менінгіоми
Метастатичні пухлини та паранеопластичні синдроми
Сімейні (спадкові) пухлинні синдроми
Туберозний склероз
Хвороба Гіппеля-Ліндау

Око

Кон'юнктива
Кон'юнктивіт
Інші ураження кон'юнктиви
Рогівка
Кератит та виразка
Кератоконус
Ендотеліальна дистрофія Фукса
Передній сегмент
Катаракта
Глаукома
Судинна оболонка ока
Увеїт
Новоутворення
Сітківка
Відшарування сітківки
Судинні захворювання сітківки
Дегенерації сітківки
Новоутворення сітківки
Зоровий (оптичний) нерв
Набряк диску зорового нерва
Неврит та невропатія зорового нерва

РОЗДІЛ 22. ШКІРА

Гострі запальні дерматози

Кропив'янка
Екзематозний дерматит
Багатоформна еритема

Хронічні запальні дерматози

Псоріаз
Плоский лишай
Простий хронічний лишай

Інфекційні дерматози

Бактеріальні інфекції

Грибкові інфекції

Бородавки

Пухирчасті (бульозні) дерматози

Пухирчатка звичайна і листовидна

Бульозний пемфігоїд

Герпетиформний дерматит

Пухлини шкіри

Доброякісні та передракові епітеліальні утворення

Себорейний кератоз

Актинічний кератоз

Злоякісні епідермальні пухлини

Плоскоклітинний рак

Базальноклітинний рак

Меланоцитарні утворення

Меланоцитарний невус

Диспластичний невус

Меланома

Показчик